

601

Değeri 100 kuruştur.

Orak Çekiç

Sayı: 5

Haftalık siyasi amele ve köylü gazetesi

18 Şubat 1925

Amelenin Nümayiş Yapmak Hakkı

Son günler İstanbul gazetelerinin amele içtimalarına aid neşriyatı büyük bir teessürle takib ettik. Bir buçuk seneden beri cumhuriyet idaresi altında yaşadığımız halde, elan bugün matbuatımızda Abdülhamid devrinden miras kalan korku ve rüya zihniyetinin hakim olduğunu görmek, cidden yürek sızlatıcı bir müşahededir. İktidar makamı etrafında burjuvalarımızın, birbirinin canına kıyması, parlamento usulünün tabi icabatı gibi telakki ediliyor da... amele sınıfı, kendi mukadderatına, hayatına taalluk eden bir mesele üzerine efkar-ı umumiyenin nazar-ı dikkatini celb etmek için toplanmak, istediklerini kvr...syle ilan etmek arzusunu izhar ederse, büyük bir cüret, tahammül edilmez bir küstahlık irtikab etmiş add olunuyor. Tahkikata takibattan bahs edenler bile görülüyor.

Fakat biraz ciddi konuşalım. Millet meclisindeki mesai kanunu projesine karşı bir protesto nümayişi tertibi, bir umumi amele içtimasında teklif edilmiş. Bunda müheyyiç, korkunç ne var? Halkçı bir idare altında nümayiş yapmak memnu mudur? Mühim telakki ettiği bir meseleyi, halk huzurunda müzakere etmek için sokağa çıkmak, bir meydanda toplanmak, milletin herhangi bir zümresinin en ibtidai vatandaşlık, hemşehrilik saflarından biridir. Böyle bir teşebbüse mani olmak teşkilat-ı esasiye kanununa karşı gelmektir. Hükümetin vazifesi, bir karışıklığa, bir arbedeye meydan vermeyecek tarzda tertibat almaktan ibarettir. Bu ihtiyati tedbirlerden bir hatve ileri giden makam, kim olursa olsun, salahiyetlerini tecavüz etmiş, büyük bir mesuliyet yüklenmiş olur. Asayişi ihlal etmeyen her hareket serbesttir, kanunidir. Aksini iddia edemez.

Amele arkadaşlarımız gazetelerdeki ayş-ı neşriyata kulak asmamalı; ve meşruh haklarının müdafaası için, en müessir hareketlere savaştan çekinmemelidirler. Hakkını aramak ancak müstebid hükümdarlık devirlerinde şekavet neviinden bir h/c-rm sayılır ve o yolda tecziye olunurdu. Bugün geniş halk kitlelerinin, bizzat tesis ettikleri ve yaşattıkları cumhuriyet idaresi altında, arzularını, temayüllerini izhar edebilmeleri bir zarurettir. Yoksa hakimiyet-i milliye manasız ve lüzumsuz bir tabirden ibaret kalır.

Orak Çekiç gazetesi, umumi amele içtimasındaki nümayiş teklifini benimsiyor. Tekmil amele kardeşlerimize ve amelenin kurtuluşuyla alakadar olan herkese rica ediyoruz. Mesai kanunu layihasını tedkik eden amele ve mütehassıslar

encümeninin müzakeratı biter bitmez, meydana çıkacak yeni layihanın tercihen millet meclisine sevki lehinde, ya bir tiyatro binası dahilinde veya büyük bir meydana muazzam bir miting akdetsinler. Orada amelenin nokta-i nazarı halka izah edilsin. Türkiye amele sınıfını tatmin etmeyen ve onun bugünden daha beter ezilmesine yol açan bir mesai kanunu kabul edilecek olursa, amele ve köylü kitlelerinin bunu kendilerine karşı hasmane bir teşebbüs addedecekleri, millet vekillerine tebliğ edilmek üzere karar altına alınsın.

Bu sayede amele; varlığını, bir sınıf şuuruna malik olduğunu gösterecek. Layık olduğu hürmet ve riayeti^[hürmet] celb etmeye muvaffak olacaktır.

Orak Çekiç

“Orak Çekiç” gazetesi bütün Türkiye amelesinin malıdır.

Orak Çekiç gazetesi etrafında bir “amele ve köylü müşavirleri heyeti” teşekkül etmiştir. Orak Çekiç gazetesinin tutacağı yolu amele ve köylü müşavirleri gösterir her amele cemiyeti murahhasları, amele işinden mütehasıs rehberleri ve arzu eden her temiz kalpli ameleyi “amele ve köylü müşavirleri” heyetine girmeye davet ediyoruz!

Yalnız patronlara ve patron yordakçılara, kaşarlanmış politikacılara kuyruk olanlara aramızda yer yok!

Yaşasın Türkiye amele sınıfı! Yaşasın Türkiye amele sınıfının öz malı ve onun yegane gazetesi olan

Orak Çekiç

Dilenmiyoruz efendiler. . . Hak istiyoruz, hak.

Türkiye Amele Teali Cemiyeti merkez-i umumiyesinde geçen Cuma günü mühim bir içtima yapıldı. Muhtelif amele cemiyetleri salahiyettar murahhaslarla burada temsil edilmişti. Maksat mesai kanununu bir amele gözüyle tedkik ve bir amele kafasına uygun şekilde büründürebilmek çarelerine tevessüldü. Bu meyanda esaslı iki nokta-i nazar karşısında kalındı. Birincisi ittifaka yakın bir ekseriyeti arkasına takan fikir; diğeri de yalnız faydalı kendisini temsile kalkışan nokta-i nazar.

Birinci fikir amelenin hakkını, açık alınla, amelenin şuuruyla ve hak olarak talep etmek isteyenleri etrafına topluyor, diğeri nokta-i nazar sahibi ise ameleyi avuç açarak lutf dilenmeye, merhametli olduğunu iddia ettiği bir zümreye keşkül sallamaya teşvik ediyordu. Düzcesi, şuurlu kafa tutmaya, miskinçe avuç açmayı tercih ettirmek istiyordu. Tabiatıyla miskin olmayan Türkiye amelesinin şuurlu rehberleri bu nokta-i nazara lazım gelen cevabı vermekte bir an bile tereddüd etmedi ve hakkını “Hakkı isterim!” şiarıyla almak tarafında yer aldı. On dokuz kişilik bir encümen ayrıldı ve bu encümeni mukabil bir proje tanzimi salahiyeti verildi.

İçtimaı müteakip intişar eden yevmi gazetelerden birinde; ameleye miskinane bir teseül^[dilenme] tarafını telkin eden şahıstan ilham aldığı pek belli üç beş satıra rast geldik.

Burada deniliyor ki; güya amele şuuruna miskinlik şırınga etmek isteyen adam içtima salonunu terk eder etmez arkasından bir çok hakiki amele temessülleri^[benzeşmek] de kendisini takip etmişler dolayısıyla da encümene tefrik edilen on dokuz murahhas arkadaş müntehib değilmiş ve sahib-i salahiyet olamazmış. Tabiatıyla bu satırlara cevap yazmak bedbahtlığına uğrarken bile kahkaha ile gülmek elden gelmiyor.

Her ne hal ise, keyfiyet işte bu. . . Yani dipsiz kile, boş ambar. . .

Yalnız kalemi elimizden bırakmazdan evvel şunu söylemek istiyoruz ki; Türkiye amelesi kafasız bir güruh değil; şuurlu, menfaatini müdrük bir sınıf teşkil eder ve bu sınıf kendi içine; kendinden olmayan tufeylileri almadığı gibi; (münasip ‘alye)ye merdiven olmaktan da çoktan vaz geçmiştir.

Mesai Kanunu Encümeninin İçtimaı
Cuma günü Teali Cemiyeti’nde toplanan amele cemiyetleri mümessilleri tarafından mesai kanunu hakkında görüşülmek üzere intihab edilen komisyon faaliyetine devam etmektedir.

Gazhane Kaynıyor
Dolmabahçe gazhane amelesinin verdiği metalib listesi üzerindeki faaliyet hararetle devam etmektedir. Gelecek nüshamızda bu işin amelenin zaferiyle neticelendiğini yazacağımızı ümid ederiz.

Hak Yalvararak Alınmaz

Karikatür

Amele eğer hakkını yalvararak dilenerek isterse alacağı cevap işte böyle bir yumruktur.

Mesai Kanunu

3

Tazminat

3 – Tazminat. Kanun “serbest mukavele” esası üzerine kurulmuş olduğu halde tarafeynden birinin arzusuyla mukavelenin feshini kabul ediyor. (Madde – 45) Tarafeynden birinin arzusuyla mukavelenin feshini kabul etmek ap aşikar patrona taraftarlık etmektir. Bu madde patrona istediği zaman ameleyi kapı dışarı etmek hakkını veriyor. Kanun bir tarafın arzusuyla fesh olunan mukavelenin feshinden dolayı diğer tarafın tazminat talebine hakkı olduğunu da söylüyor. (Madde – 45) Fakat bu kayd amele lehindedir, zann olunmasın. Bu

kayd kanuna ancak ve ancak amele derneklerini tahrip için konulmuştur. Bakınız nasıl? Tek tük amelenin işten çekilmesi patrona tabii hiçbir ziyan vermez, çıkanın yerine konacak bir yerine beş, on amele bulunur. Fakat bir teşebbüste bulunan amele, ustalarla beraber, işini tatil ederlerse yani grev yaparlarsa, işte ancak o zaman patrona meram dinletmek mümkün olur. Bir teşebbüsün umum amelesi ise ne zaman böyle ciddi bir grev ilan edebilir? Yalnız; muntazam bir derneği olur ve muntazam “birlik” (konfederasyon) teşkilatına merbut bulunursa ve bu teşkilatın mali iktidarları yerinde olursa. Elinde kanun, mahkemeye müracaat edecek, amelenin dışından tırnağından artırdığı sandık mevcudunu haczedebilecek, derneği, teşkilatı yıkabilecek Türkiye amelesinin son senelerde teşkilatlanmak ve oldukça muntazam grevler idare etmek hususunda gösterdikleri istidad muhterem vâzı kanunlarımızı patronları himayeye bir amele teşkilatlarını ileride kuvvetlenmek imkanından mahrum etmeye sevk etti. Bu hususta muhterem beyler paşalar yalnız patronlar sınıfının, burjuvazinin mümessili olarak hareket etmiş oluyorlar. Fakat kanununun o maddesine öyle malum bir ifade veriyorlar ki, okuyan, belki de onu amelenin lehine konmuş bir kayd farz edebiliriz. Hakikat ise bizim tasvir ettiğimiz gibidir. 1850 tarihinden sonra İngiltere’de böyle bir kanun kabul edilmişti, amele grevden dolayı birkaç defa patronlara milyonlarla tazminat vermeye mecbur edilmişti.

Amelenin teşkilatlanmasına en büyük bir bela kesilen bu kanunu başlarından atabilmek için İngiltere amelesi 25-30 sene kadar çalıştı, şiddetle mübareze etti, bu suretle muvaffak oldu. Demek ki böyle bir kanun amele ile patronlar arasında en ziyade husumeti alevlendirir, sınıf mübarezesini teşdid eder. Muhterem vâzı kanunlarımız bir taraftan sınıf mübarezesini

600

Sahife: 2

Numara: 5

Orak Çekiç

Mesai Kanunu

Hususi cüreti maddelerle men ederler, diğer taraftansa o mübarezeyi artıracak, başka memleketlerde feci tecrübeler geçirmiş kanunlar vaz ederler. Fakat hükümetinden sual olunmaz.

Kanunun, tazminat alabilmek için bedbaht ameleye gösterdiği yol hangisidir, bilir misiniz? Mahkeme yolu! Hem bu hususda kanun çok lütfkardır: “Tazminata aid dava-yı muhakeme müstacelen rüyet olunur.” Diyor.

Kumpanyaların, patronların attıkları amelelerin kimler olduğu malumdur, bunlar en ziyade arkadaşlarını teşkilatlandırmaya çalışanlardır. Bunların ikisini üçünü

kollarından tutulup sokağa atılmış farz ediniz. Bu muameleler her gün vukua gelmektedirler. Bu biçarelerin elinde avucunda bir şey yok ki, bir mahkemeye müracaat etsin, beklesin, kumpanyadan tazminat koparabilsin. Biz de birkaç gün evvel gördüğümüz gibi, bir **kuzmato**, işim yok diye elli yüz ameleyle birden yol veriyor; bu biçarelere nasıl bir sefalet içinde inlediğini de burjuva gazeteleri bile tasdik etti. Bu ameleler hangi vesait ile patrona karşı bir muhakemeye girişebilir? Herkese malumdur ki, mahkeme yolu ancak zenginlerin tutabildiği yoldur, fakat daima ve her yerde bu yoldan çekinmiştir. Amele; muayyen, kolay ele geçirilir tazminata muhtaçtır. Kanun ameleyle verilecek tazminat için ayrı, sarıh bir maddeyi havi olmalıdır. Mesela, asgari, yol verilen ameleyle derhal ve peşin iki aylık ücreti tediye olunmalıdır ki, bu iki ay zarfında iş arayıp bulabilsin. Bu asgari tazminattan maada amele bir seneyi müteceviz bir kıdem için yine sarıh bir surette kanunun tayin edeceği tazminatı talep ve istihsal edebilmelidir. İşte böyle bir kanun tanzim edecek bir meclis amelenin de mümessili sayılabilir, yoksa sadece patronların menafini deruhde eden bir komisyon vaziyetinde kalır.

Kanun tazminat kelimesini yalnız, bahs ettiğimiz 45. maddede mukavelenin bir tarafın arzusuyla feshi münasebetiyle zikr ediyor. Yani kanun yalnız mukavelenin feshi ve amelenin atılması sebebiyle tazminat talebine hak veriyor. Bundan gayri hiçbir suretle amelenin tazminat istemesine esas teşkil edecek bir madde yoktur. Her gün vaki olduğu gibi bir amele makineye elini ayağını kaptırmış, bir kazanın, bir fecianın kurbanı olmuş, ömrünün nihayetine kadar sakat kötürüm kalmış veya telef olarak bedbaht bir aileyi sefil bırakmış, onun için kanun, hiçbir tazminat veya teminat (sigorta) düşünmüyor. Muhterem vaz kanunlarımız biçare ameleyle bu derece hukuktan mahrum, adeta bir kira beygiri mesabesinde bırakmak için acaba nasıl bir zihniyete tabi oldular?

Çünkü bu zihniyet cumhuriyet inkılabıyla tasfiye edilen kurun-ı vustai müesseselerin yadigarıdır. Amelenin ve köylünün kanı bahasına kazanılan bu büyük inkılabdan sonra mı. Biçare amele ve her nevi ecirler hayvan muamelesi görsün? Evet, o yıkılan kurun-ı vusta kanunlarında, “kira altında ölen beygir için zaman lazım gelmez.” Kaidesi mukadderdi, cumhuriyet kanunlarında böyle vahşi ve **bedvi** bir esasın ecirler hakkında tatbik olunması caiz olabilir mi? Cidden gözümüze inanamıyoruz ve soruyoruz. Kaza kurbanı amelesini, hayatı, kaybettiği azası mukabilinde iste[ne]cek hiçbir diyet, hiçbir tazminat düşünülmemiş mi? Büyük millet meclisinin ... bu büyük noksanı tashih etmesini bekleriz.

Elif

Bir Makale

Bir gün: patronların henüz sefahat alemlerinden yeni geldiği saatte birkaç saatlik uykudan sonra kalkarak dondurucu bir havada yola çıktım. İlk bindiğim

tramvay, tramvay amelesine mahsus idi. Vagon dahiline girdiğim zaman tramvay şirketinin kasalarını doldurmak için çalışmaya giden işçilerin ikişer üçer bir arada görüşmekte olduklarını gördüm. Ben de aralarına karıştım, hepsi o günkü hallerinden şikayet etmekte idiler. Bir zamandan dinledikten sonra hepsine birden: “kabahat sizdedir” dedim. Fakat tramvay durmuş olduğu için [Neden?] suallerine cevap veremedim.

Beni işimin başına götürecek olan vesaitin ikincisi de vapur idi. İskeleye nefes nefese geldiğim zaman vapurun hareketine henüz beş dakika olduğunu gördüm. Bu zamandan istifade ederek kapıdaki memur arkadaşın yanına sokuldum. Havanın soğukluğundan bu saatte, bu havada zenginlerin henüz uyumakta olduklarından dem vuruldu. Nihayet (Bizim bu halimiz ne olacak?) suali karşısında kaldım ve derhal “Çaresini düşünmeli?” cevabını verdim. Lakin ikinci bir “Neden?” sualine karşı da lazım gelen cevabı vermek mümkün olamadı. Zira vapur hareket düdüğünü çalmıştı, vapura atladım.

Vapurumuz Vaniköy türün deposu, İstinye, Paşabahçesi, Beykoz fabrikaları ameleleri ile dolu idi. Arkadaşlardan birinin yanına oturdum. Arkadaşım cebinden bir gazete çıkararak okumaya başladı. Gözümün ucuyla amele havadisi olup olmadığına baktım. Görmeyince gayri hisseme uyumak düştü.

Fabrikada bir iş zımnında dolaşıyordum. İki işçi arkadaş tezgahlarının başında hem çalışıyorlar, hem de aralarında şöyle bir muhavere oluyordu. Biri-Arkadaş bu memlekette işçinin kıymeti takdir edilmiyor. Diğeri-Evet insan arzu ile çalışmıyor. Ne kadar çalışsan açsın. Yanlarına sokularak: takdir etmiyorlar ise ettirelim dedim. Zorla mı? Dediler. Evet cevabını verip uzaklaştım. Daha ziyade yanlarında duramazdım. Patronun daha zalim patron yamaklarının her hangi bir tahkirine maruz kalmak ihtimali var idi. Şu müşahedelerim tedkik edilecek olur ise hep aynı derd ile melul olduğumuz görülür. Bunun yegane çaresi ise teşkilat hem de öyle bir teşkilat ki şuurlu, kuvvetini, kudretini, amelenin ittihadından alan bir teşkilattır, tam bir itthaddır. Şaban

Candan bir Tebrik

Arkadaş!

Asırlardan beri çalışan Orak Çekiç, iki mukaddes alettir. Fakat bu iki kudsi alet çok karanlık dehliz (içinde) metruktu. Ben seni ilk evvel “aydınlığın” tenvir ettiği yolda ilerlerken karşımda buldum. Şimdi seni tamamıyla öğrendim; diye diye seyrediyor, seviniyorum. Dertleşmek için çoktan beridir sana hasrettim. Bundan böyle güzel yazılarına ruh verici hitaplarına intizardayım. Uzun ömürler temennisıyla meşgulüm, ...pur yoldaş!
Ankara Cebeci Otomobil Tamirhanesi

Dökümcü Ustası

2. Şinasi

Amele çıraqları işçi talebelerdir. Talebeden vergi alınamaz.

Amelenin Arzusu

Türk emekçileri kadar bedbaht, kimsesiz her bir türlü haksızlığa karşı boyun eğen bir işçi sınıfı başka bir yerde bulunsun zannetmiyorum. Patron kendi menfaatine uygun metalibi zavallı hamisiz ameleye kabul ettirirken hükümet bu insafsızca muameleye karşı adeta bir yabancı, seyirci vaziyeti takınarak daima o aç gözlü sermayedara müzaheret eder. Memleketin imarı sanayi inkişafı için söz söyleyen hükümet adamları bir işçi kanunu yaparlarken sanatkarın bu müzayakalı halini hiçte nazar-ı itibara almayıp tecrübe-dide bir işçi arkadaşın fikrini bile sormak tenezzülünde bulunmuyorlar. Zabitan ve memurînin refahı için mecliste hararetle müzakereler cereyan ederken diğer tarafta aç ve sefil bir halde geceli, gündüzlü çalışan ameleyi düşünmek istemiyorlar. Fakat memleketi idare edenler şunu bilmelidirler ki onların hakir gördüğü sanatkar ve köylü bir gün bu hale karşı koyar; bu çalışkan kimseler sırtından geçinen haram yiyiciler lanet ve nefretle yad eder. Bununçün amele sarih haklarını – evet bir ecnebi – patronun istirdad ederken hükümet cebr ve şiddetle mazlumların feryadlarını boğmaya koşmasın; cemiyetlerdeki içtimalarda etraf taharri memurlarıyla sarılarak tıpkı bir hain vatan gibi muamele edilmesin! Türk işçisi artık şuurlanmış köhne adattan tamamıyla sıyrılmış azm ü sebat sahibi kimselerdir. Onlar da istiklal harbinde ateş ve kurşun yağmuru altında hayatlarını hiçe saymışlardır. Bozulan, kırılan müdafaa aletlerini vesaitsiz tamire çalışmışlardır. Ve sonra da bugün zabitan ve memurî gibi bir hakka nail olamayan da yine bu zavallı Türk emekçisidir. Amele yalvarmıyor, dilenmiyor yalnız hükümetten şunu arzu ediyor: ruhsuz alçak bir fabrikatöre meşru metaliblerini kabul ettirmeye çalışırken hükümet engel olmasın grevler de her bir türlü teshilat ve muavenet gösterebilir. Bir emekçi kanunu yapılırken Avrupa işçi kanunları nazar-ı dikkate alınarak kimsesiz kalpleri sevindirecek bir amele kanunu vücuda getirsin. İstedikimiz bu kadardır. Mamafih gittikçe arslan münevver, inkılabçı yoldaşların sayesinde er geç arzularımıza muvaffak olacağız. Ey yılmaz yoldaş! Bu mütevali inkılablar neticesi olarak elbet bir gün bütün dünya emekçileri önünde patronların o mağrur başları eğilecek.

‘. Şinasi

Bir Mektup

Aydınlık mecmuasının Şubat nüshasında yazılan Anadolu – Bağdad demiryolları Eskişehir deposu genç makinistlerimizden Cevdet arkadaşın müstebidane bir surette işten çıkarılması, mucib-i teessürdür.

Anadolu – Bağdad demiryolları müessesesi-yi milliyesinden başka bir muameleye intizar doğru değildir. Çünkü Eskişehir merkezinde bulunan büyük memurların ekseriyetinin vazifelerinden biri de işittiklerini, duyduklarını hemen müdüriyete yetiştirmektedir.

Kendi mevkilerinin muhkem bulunması için de daimi şakşakçılıktan başka bir iş gördükleri yoktur. İddiamın isbatı için demiryolları mecmuasının 3.-4.-5. nüshalarındaki neşriyat şimdilik kafidir. Başta umur-ı ... baş mühendis olduğu halde büyük memurlar şimendiferciler cemiyetine dahil oldukları vakit kendi mevkilerinin tahakkümünden başka bir şey düşünmediklerini alenen izhar etmişler idi. Bunlardan muavenet beklemek çok hatadır. Vay Cevdet arkadaş gibi küçük memurların haline.

S. N. Necib

Kırklareli Muhabirimizden:

Bu Cuma günü de köylülerimizle konuşmak üzere civar köylerinden birine gitmiştim. Beyin çiftliği rençperlerinden tanıdığım birine rast geldim. İki sen evvel henüz 14-15 yaşında bir çocuk iken şimdi birden bire serpmiş, tam bir delikanlı olmuş; az kaldı tanımayacaktım. O zaman ara sıra bizim mektep derslerine gelirdi. Onlara ara sıra siyasi havadisler de verirdim. Beni görür görmez sevinçle yanıma geldi, bu sene de dersler açıp açmayacağımı soruyordu. İkimiz yürüyerek bir arkadaşının evine gittik. Bu pek fakir bir aile idi. Otuz beşlik yıpranmış bir ırgat ile yirmi yaşlarında ergin bir genç bizi karşıladı. Onlar da bence meçhul değildi. oturduk, konuşuyorduk. Ben sözü derhal mesai kanununa getirdim, ondan mümkün olduğu kadar bahsettim. Ziraat amelesinin büsbütün bu kanundan hariç tutulduğunu söyleyince üçü birden itiraz etti; buna itiraz gelmesi pek hafif gelir, adeta bütün mevcudiyetleriyle isyan eserleri gösterdiler. En genci, Hüseyin:

-Ben onlardan fazla bir şey bekleyemezdim, dedi. İki sene evvel beyler, paşalar köy rençperine sekiz saat çalışmayı layık görmemişlerdi. Şimdi de on saati bile az görüyorlar.

Hepsinin itirazlarından anladım ki, köy amelesi, gündelikçisi bu kanundan hariç tutulduğunu öğrenecek olursa en kuvvetli nümayişlerle feryad edebilecektir.

Birkaç fakir köylü daha yanımıza gelmişti. Bunların az çok toprağı vardı, fakat kiminin bir öküzü geçen kış ölmüştü, babası İstanbul'a gelerek para kazanmaya çalışıyordu, henüz bir öküz parası kazanamamıştı, kiminin de borcu

Köylünün Feryadı

Çoğalmıştı, önümüzdeki mahsulü bile satmaya ve yemeye mecbur olmuştu; şimdi de havaların kuraklığına bakarak mahsulün bozulacağını düşünüyor,

elinde avucunda bir şey kalmayacağını, ineği de, eniği de satacağını söylüyordu. Halbuki bu iki hayvan onun son sermayesini teşkil ediyorlardı.

İşte bizim köylünün hali: daimi şikayet, daimi feryad. İstihsal vesaiti yok, hayvan yok, tohumluk. . . Yemeklik yok, borç boğaza kadar. ... faizci insafsız. Bankadan yalnız zenginler istifade ediyor. Şimdi de en güzel bir mevsimde angarya ile yol yaptırmak haberi çıktı; köylünün son azli kuvvetini tüketecek bir tedbir.

Bir genç, söz arasında, şöyle bir fikir söyledi:

-Köyde biz birkaç delikanlı varız. Beyler topraklarını işte boş bırakıyorlar. İşletilmeyen hayvanlarda yok değil. Bankanın az çok bir yardımını olsa, hükümette bize bir evle bir çift hayvan verse. . .

Arkadaşı sözü tamamlamasına meydan vermedi:

-Neye böyle kurarsın, Hüseyin onlarda öyle göz var mı?

-**Hulya boya**, ne olur, yapıverseler.

-O zaman ne yapardık?

-Sen Hatice'yi, ben Fatma'yı, Mehmet de Ayşe'yi alıverirdik. Giderken bana tenbih ediyorlardı: gazeteye bizim için de yaz, İstanbul'un amelesi köylü arkadaşlarını unutmasınlar, bizim için de yazsınlar.

Ben de teminat vererek ayrıldım, sözümü tutmak için vakayı olduğu gibi yazmaktan başka çare bulmadım.

Sıtkı

Efendiler? Gidelim efendilerimize yalvaralım diyen efendiler!! Kırk boyaya girenler!! Efendilerin, beylerin, paşaların

“Orak Çekiç” muharrirlerine:

Arkadaşlar!

Ben doğdum doğal “orağı” görür, çekicin sesini duyarım, fakat zannederdim ki; orak sade bir ziraat aletidir, çekiç ise “Tan! Tın! Tun!” sesi veren bir demir parçasıdır. Fakat şimdi anlıyorum ki, orak yalnız eğri büğrü bir demir parçası değil tarihin son devresini yaratacak şanlı bir alettir. Çekiç ise örsü üstünde ateş değil nur saçıyor. Orak ve çekiç yeni alemin timsalidir.

Yaşayın arkadaşlar! Yaşayın Orak Çekiç gazetesi!

Yaşayın onu duyanlar, okuyanlar ve sevenler!

Konya vilayetinin Karaman kazası merkezinde

‘. N.

İlan

Anadolu – Bağdad şimendifercileri cemiyeti Haydarpaşa şubesi, Haydarpaşa’da İbrahim Ağa mahallesi Ayrılık çeşmesi civarında hat güzergahındaki bilanumero daire-i mahsusaya nakl eylemiş olduğu alakadar arkadaşlarıma malum olmak üzere ilan olunur.

599

Sahife: 3

Numara: 5

Orak Çekiç

İngiltere’de

Maden amelesi beş saat çalışmak istiyor

“Lankşayır” maden amelesi, on beş Şubat tarihinden itibaren, günde beş saatten fazla çalışmayacaklarını maden sahiplerine bildirmişlerdir. Onlar amelenin metalibini pek mübalağalı görmekte iseler de amele, pek hayati gördükleri bu meselede ısrar etmektedirler.

İstanbul’da Mensucat Sanayi Buhranı

Son aylar zarfında İspanya’da mensucat sanayiinin geçirdiği büyük buhran amelenin büyük bir kısmını işsiz bırakmıştır. Mensucat amelesinin miktarı 100,000 kadardır. Hal-i hazırda bu sanayiın yüzde 35’i felce uğramıştır. Pek sefil ve perişan bir vaziyette kalan amele iş, ekmek istiyorlar.

İngiltere’de Şimendifercilerin Metalibi

Metalib listesinin başlıca maddeleri şunlardır:

1-Haftada 48 saat çalışmak.

2-Daimi müstahdemîni, telgrafçılar ve işaretçiler için 44 saat.

3-İlave iş saatleri % 50, Pazar günü için % 100 olarak tediye edilecektir.

4-Senede 12 gün ücretli tatil.

5-60 yaşından itibaren bütün müstahdemler kumpanyalar hesabına bakılacaktır.

Şimendiferciler – pek muattal buldukları metalibi elde etmek için icab ederse grevle elde edeceklerini bildirmektedirler.

İngiltere Yeni Kruvazörler Yaptırıyor!

Thdid-i teslihat konferansının kararları nerede? Cihan sulhu için hükümet adamları tarafından bol bol yapılan yaldızlı vaatler ne oldu? İşte İngiltere iki milyon Türk lirası kıymette iki harb kruvazörü daha yaptırıyor. Hiç şüphesiz bu hazırlık, Çanakkale’ye karşı müstakil bir yeni hücumu düşünerek veya geri kalmış milletlere karşı her hangi hain bir taarruz maksadıyla yapılıyor.

Kapitalist hükümetlerin bu suretle hareket etmeleri bizi hiç de hayretlere düşürmüyor. Çünkü biz biliyoruz ki kapitalizmin esas soygunculuk, esircilik, vasıtaları kan ve dumandır.

Burjuvaların sulhperverliklerine, cihan sulhunu temin için gösterdikleri çarelere inanmamalıdır.

Bir yüzünde hakiki sulh ve selameti ancak esaret ve istismar boyunduruğundan kurtulan bütün dünya işçileri tesis edebileceklerdir. Çünkü say ve gayreti istihali temsil ediyorlar. Sayın ve hakkın hakimiyeti için çalışıyorlar. Çünkü bütün dünya işçilerinin menfaatleri burjuva sermayedarları değil müşterektir.

Yugoslavya'da İntihabat ...si

Pasiç kabinesinin en başlıca galesi, Yugoslavya'yı, münhasıran sırpıların hakimiyeti altında bir devlet yapmak, Hırvatlar, Müslümanlar gibi muhtelif milletlere hakk-ı hayat ve istiklal tanımamak zavallı fakir köylüleri ezmektir. Halbuki bu milletler, ayaklar altında çiğnenen haklarını istemekten çekinmediklerinden Yugoslavya devleti, kurulduğu günden itibaren bir dakika huzur ve sükun görmemiştir.

Memleket dahilindeki karışıklıklar, şikayet ve isyan hareketleri son zamanlarda çoğaldığından radikaller firillesinin lideri olan ihtiyar Pasiç Hırvat köylü fırkasını dağıtmış, o fırkanın lideri olan (Radiç)'i ve binlerce Hırvat'ı hapse tıkmış, mebusanı fesh etmişti.

Yeni intihabat işte bu en gayr-i müsaid şerait içinde yapılmıştır. Hükümet bütün muhalif gazeteleri kapatmış, içtimaları men etmiş, hükümet fırkası aleyhine rey vermek isteyenleri tehdid eylemiş, milli hareket rehberlerini, binlerce amele ve köylüleri tevkif etmiştir. Bütün bu tazyiklere rağmen, en büyük muhalefet fırkası Radiç'in Cumhuriyet Hırvat Köylü Fırkası yerine eskiden malik olduğu reyleri kazanabilmiştir. Yani 68 mebus çıkarmıştır. Hükümet Fırkası ise 141 mebus çıkarmıştır. Fakat Pasiç'in süngü kuvveti ve tehditle elde ettiği bu muvaffakiyet pek zahiri ve geçicidir. Milli meseleleri halletmeye kafi değildir. Makedonya'da bile milli mücadele kuvvetli devam etmektedir. Ve harb dahiliye çevrilmek istidadındadır; Hırvatların mukavemetleri ise gittikçe ziyadeleşmektedir.

Kızıl Diplomat

Adana İşçi Hayatından

Arkadaş!

Ben Adana'nın işçilerinden madud bir arkadaşım. Hulusi Bey fabrikasında sabah ezanından işe başlayıp akşam ezanına kadar çalışıyordum. Yevmiyemiz altı mecediye idi. Bir müddet çalıştıktan sonra hafta başları geldiğinde yevmiye yemiş olduğum ekmeği bakkaldan veresiye aldığım için tabii borcumuzu ödemek lazım. Bakkal para talebinde bulundu. Ben de direktörden alıp vereceğimi söyleyerek işimin başına koştum. Akşam tatilinde yine bakkala gelip yemek istedi isem de borcu ver de vereyim dedi. Ben de oradan meyus bir halde

arkadaşlarımın yanına gelerek oturdum. Fakat arkadaşlarımdan birisinin benim düşünceli olduğumu hissetmesi üzerine yanıma gelip hal-i hatır sordu. Ve ahvalin ne olduğunu anlamak istedi. Ben de anlattım. Hemen çıkarıp bana on beş guruş verdi. İşte arkadaş bende on beş guruş kaldı. Direktör paraları verse idi yine zenginleşirdik gibi şakalarla beni tesellide bulundu ise de bakkalın yapmış olduğu hareket beni ziyadesiyle düşündürmüştü idi. Parayı arkadaşarımdan aldığımda bakkala gelip karnımı doyurdum ve o akşamda böylece sabah ettik. Sabah oldukta direktör Efendi keyfiyeti bildirerek teraküm etmiş olan yevmiyemi istedim. ve vermediğinde de işlemeyeceğimi de söyledim. Para yoktur. Fabrika sahibi Hulusi Bey İstanbul'a gitti. Geldiğinde yalnız senin değil hepinizin parasını dağıtacak, o vakit sana da veririz. Dedi şimdi bu kadar ister çalış istemezsen çalışma dedi. Biraz daha ısrar etti isem de kemal-i rezaletle beni tahkiren kovdu. Ve ben de artık çalışmayarak yevmiyemin hemen şimdi verilmesini talep ettim. Yarın öbür gün gibi sözlerle hesabı yirmi gün sonra alabildim. Fakat ne çare ki gidip geldiğim müddet zarfında yevmiyemin nısfından fazlasını borç ile yedim. Aynı zamanda altı mecrediye olan yevmiyemiz beş mecrediye ile sulh olundu. İşte bütün işçiye yapılan haksızlıklar işçilerin birleşerek haklarını isteyememesindendir.

Adana işçilerinden Kırşehirli İrfan

Ayaklarına trap olanlar! Yine giden patronlarınızın ayaklarını öpün, fakat bilin ki yalvarmaz!

Ereğli Kömür Madenlerinde Çalışan Amelenin Feci Hali

[muhabirimizden]

“İsmin ne?” – Şahin.

“Nerelisin?” – Ereğlili.

“Hangi ocakta çalışıyorsun?” – Çamlı'da.

“Ocağınızda ne kadar amele var?” – 400.

“Günde kaç saat çalışıyorlar?” – 10 saat!

“Yevmiyeleri ne kadardır?” – Yetmiş guruştan yüz guruşa kadar!

“Bu işçilerin cemiyeti var mı?” – Vardır!

“Ne iş görüyor?” – Sözde amelenin hukukunu muhafazaya memur fakat hakikte amelenin yevmiyesinden bir miktarını yiyip hiçbir şey yapmamaktadırlar.

“Peki siz neden bu adamları değiştirip yerine içinizden hakiki arkadaşlarınızı tayin etmiyorsunuz?” – Çünkü heyet-i idaredeki adamlar zavallı ameleyi aldatıp kendi lehlerine rey verdiriyorlar ve amele bunların kendileri için amansız bir düşman olduğunu idrak edemiyorlar!

“Amelenin muhtaçlarına yardım etmek için bir sandığınız var mı?” – Güya böyle bir sandık var diye her ameleden % 10 bir para kesiliyor. Fakat bu paradan amele hiç bir zaman istifade edemiyor.

“Çalıştığınız ocak kime aittir?” – Halil Paşa ve Mahmut Bey vereselerine aittir.

“Bunlar her ay kaç lira kazanıyorlar?” – En az alanı 300, en fazla alanı 1000 lira kazanıyor. Beher ton paşa amelenin aldığı ücret ve patron karı bervech-i atidir:

Gümrük beher tonu ocakta 40 guruşa kazanılıyor.
Ocaktan dışarı taşınması 13 guruşa kazanılıyor.
Ocaktan arabaya yükletmek 13 guruşa kazanılıyor.
Ocaktan kayıkla vapura nakli 40 guruşa kazanılıyor.
Ocaktan vapura yükletmesi 21 guruşa kazanılıyor.
Ocaktan nafia vekaletinin treniyle 13 guruşa kazanılıyor.

Taşındığından

Mecmuu 140 guruş

Görülüyor ki gümrüğün beher tonu amele 140 guruşa istihsal ettiriliyor. Halbuki maden sahibi mezkur gümrüğün tonesini 700 ila 1200 guruşa satıyor. Eğer bu iki satış fiyatının vasatı 950 guruşa olursa:

Satış fiyatı 840-950 amele ücreti=810 patronun hissesi.

Beher ton kömürden patron vasatı olarak 810 guruş kazanıyor. Amele ise yalnız 140 guruş alıyor.

Orak Çekiç – Ereğli muhabirimizden gelen bu şayan-ı dikkat mektup bütün işçi arkadaşlarımızın gözleri önüne koyuyoruz. Ereğli muhabir arkadaşımız böyle etraflı bir mektup yazdığından dolayı şayan-ı tebriktir.

Tophane Fabrikası Müdüriyetin Marifeti

Geçen haftadan beri Perşembe günleri öğleden sonra tezgahları temizlemek için fabrika tatil ediliyor. Herkes kendi tezgahını temizlemeye mecburdur. Halbuki bazıları daha doğrusu müdüriyetin yardakçıları makineleri temizlemekten muaf tutuluyor. Bu Perşembe günü tornacı İsmail usta kendi tezgahını temizlerken fabrikanın ustabaşısı diğer tezgahları da temizlemesi için emir veriyor. İsmail usta “Ben kendi tezgahımı temizlemeye mecburum. Diğer tezgahları temizleyemem” diye cevap veriyor. Bu meşru söz üzerine usta başı, vay benim sözümü dinlemiyorsun, bana karşı geliyorsun! Diyor. İşletme müdüriyetine İsmail ustanın bugünden itibaren fabrika hamallığında istihdam edilmesi için bir rapor veriyor.

Bu arkadaş cumartesi gününden itibaren fabrika hamallığında vazifesini ifa etmeye mecbur kalıyor. Çünkü bu arkadaşın kimsesi yoktur. Bugün çalışmazsa yarın aç kalmaya mahkum zavallı bir işçidir. Zaten verdikleri para bir liradır ki bunun ile ancak bir kuru ekmek yenilir.

Asıl mesele bir ustabaşının keyfemâttefak^[nasıl rast gelirse] bir ustanın imalathaneden alınıp hamallığa naklettirilmesi ve bunu işletme müdürünün de kabul etmesidir.

İşletme müdürü Bey efendiye sorarız. Hangi nizamnameye göre bu raporu tasdik etmiştir? Böyle bir kanun var mıdır? Herhangi bir işçi nasıl işçilikten hamallığa terfi ettirilir?

Arkadaşlar! Teşkilatsız işçilerin sonu budur. Bir ustabaşının keyfiyle ustalıktan hamallığa terfi edilir. Daha olmazsa “kapı dışarı” alınır.

Arkadaşlar iş başına! Bu arkadaşımızın hakkını aramak için ve bir gün sizin bu akıbete maruz kalacağınızı düşünerek teşkilatlanın!

Kızıl İşçi

Adana Amele Teali Cemiyeti

Merkez-i umumiyesi İstanbul’da buluna Amele Teali Cemiyeti’nin Adana’da da bir şubesi açılmak üzere olduğunu büyük bir sevinçle haber aldık. Bugüne kadar pek dağınık ve teşkilatsız kalan Adana işçi arkadaşlarımızın sınıf menfaatlerini kuvvet ve muvaffakiyetle müdafaa etmek için böyle bir teşkilata çok ihtiyaçları vardır. Temenni ederiz ki Adana işçi arkadaşlarımız da teşkilatın hakiki manasını anlarlar ve kurtuluşa doğru demirden adımlarla ilerlerler.

Varid Olmuştur:

Tilavet_[okumak]-i mevlid-i risaletpenahi

“Türk mürettebîn cemiyetinin” müntesibîninden irtihal-i dar-ı beka_[ölmek] edenlerin ervahlarına ithaf edilmek üzere yarınki cuma günü Süleymaniye cami-i şerifi müezzin başısı hafız Kemal ve Valide cami-i şerifi müezzinlerinden hafız Kamil efendiler tarafından Yerebatan cami-i şerifinde cumayı müteakip mevlidini kıraat edilecektir. bütün arkadaşların ve arzu edenlerin teşrifleri mercudur.

Amelenin Yegane Rehberi

Arkadaş!

Memleketimizde amele faaliyetinin günden güne biraz daha ziyadeleştiğini ve bunlara rehber olan Orak Çekiç gazetesinin neşriyatını gördükçe cidden çok memnun oluyorum. Orak Çekiç gazetesinin mütemadi neşriyatını temenni eder teşekkül eden birlik ve cemiyetlerin müstakimane yürüyerek işçileri büsbütün patronların esaretine bırakmamalarını rica ederim.

Size bir mesele anlatayım: bundan takriben bir buçuk sene evvel Darıca çimento fabrikasında amele birliğine merbut bir cemiyet teşekkül etti. Amele artık kurtulacağımız ümidiyle herhangi bir fedakarlıktan çekinmedi. Ameleden mahiye yarım lira isterlerken amele işinin daha çabuk görülmesiçün üç dört lira veriyordu. Nihayet cemiyet beş altı ay devam ettiği halde hiçbir netice hasıl olmadığı gibi amelenin hukuku daha ziyade ziyaa uğradı. Cemiyet faaliyette iken fabrikadan on beş amele kovulduğu vakit heyet-i idarenin yahut merkezin

hiçbir teşebbüsü görülmedi. Birliğin lağvından sonra üç yüz amelenin verdiği para da lağv(!) oldu gitti. Geçenlerde orada bulunanlardan birisine Pendik'te rast geldim. Siz ne duruyorsunuz niçin faaliyete geçmiyorsunuz dedim. Ne gibi dedi? İstanbul'da teşekkür eden birlikler gibi! Kim yapacak kime itimad edelim de işimizi gördürelim. Uyku uyumak için ancak vakit bulabiliyoruz. Esasen anladık ki herkes kesesini doldurmaya çalışıyor. Cemiyetin resm-i küşadında hazır bulunmak üzere gelen Şakir Rasim Bey bize ne kadar tatlı vaatlerde bulundu. Biz artık kurtulacağız ümidiyle sevincin son devresini geçiriyorduk. Ne kadar büyük hayale kapılmıştık? Bundan bir buçuk ay evvel taş ocağında amele çalışırken bir lağım patladı. Üç kişi öldü. Üç dört kişi de kimisi kolsuz kimisi

598

Sahife: 4

Numara: 5

Orak Çekiç

Tramvay şirketi menfaatine hükümet komiseri de mi uykuda?

Her gün için binlerce ahali iş ve güçlerini temin edebilmek üzere tramvaylar ile seyr ü sefer etmekte ise de hayatlarının tehlikede olduğunu idrak etmedikleri bu babda şimdiye kadar gazetelerde bir guna şikayet olmadığından anlaşılmaktadır.

Evet tramvaycılık, şimendifercilik bunlar ayrı, ayrı, birer fen olduğundan ahali idrak edemezse de acaba her gün tramvayda kafa ve gözlerinin iki tarafa çarpması neden ileri geldiğini(!) anlamağada mı merak etmiyorlar? Tramvay gidiyor, hem de süratli gitmesinden mahall-i maksuda müstacelen vasıl olacağına bittabii sevinirler. Heyhat. Ki tramvay şirketi para kazanmaktan başka bir şey düşünmediği, hükümet komiseri de koltuklu sandalyesinden kalkıp bir defacık olsun hattı beray-ı teftiş seyr ü sefer ettiği var mıdır? Komiserler mühendistir. Fen adamlarıdır. Diğer hatlar ile gidip gelmediğimden ne halde olduklarını bilmiyor isem de Beşiktaş'tan Karaköy'e kadar olan hat güzergahındaki [kurp] münhanilerde kuvve-i an-il-merkeziye^[merkezkaç] olmadığı gibi [tanjan] mebde-i münhanilerdeki harabiyetin son dereceyi bulmuş olması pek yakın vakitte tramvay arabalarını hattan dışarı atacağı şüphesizdir. 20:25 kilometre süratle seyretmekte olan bir araba münhani mebdeinden girip, çıkarken o derece şedid yalpa vurmaktadır ki hemen, hemen arabayı hattan dışarı atacağı gibi yolcular da şedid darbeler ile birbirine çarpmakta olması tehlike olduğunu anlamak ve bunları tamir için şirketi icbar etmek komiserlerin vezaif-i asliyesinden iken tramvay şirketi komiseri Smuhi Bey Efendi günlerini kadife koltukta geçirmekle mi vazifelerini ifa etmiş oluyorlar? Böyle vazife-şinas memurlar olduktan sonra vay milletin haline!

Makinist

R. N.

Metalib Listesi

Ameleyi şirket nezdinde temsil etmek üzere altı kişilik bir heyet-i murahhasanın intihabı, iş bu heyet-i murahhasanın indeliktiza makamât-ı resmîyeye müracaat hakları olacaktır. Heyet-i murahhasa umum amele tarafından intihab olunur.

- 2-Anket ve kontr-anketin adilane bir şekilde ıslahı.
- 3-Tecrübelerin bir suret-i salihaya rabtıyla vukua gelen azil kargaşalığının önüne geçilmesi.
- 4-Gulamı es'ar sebebiyle yevmiyelere zamaim icrası.
- 5-Tramvay amelesinin ifa-yı vazifedeki vaziyeti, vazifenin esna-yı ifasında ... ve meslek mahiyyesi nazar-ı dikkat ve ehemmiyete alınarak bu misüllü diğer müessesatta olduğu gibi saat-i mesainin sekize tenzili ve her ne suretle olursa olsun vazife tatil müddetinin mütemadi şekilde on saati tecavüz etmemesi.
- 6-Yol ve gece amelesinin vaziyetlerinin tedkiki ve ıslahı.
- 7-Vatmanların ekseriyet-i azime ile teverrüm etmesi badi olan trenlerin fenni bir surette tebdili ve ıslahı.
- 8-İhtiyat sandığı akçesinin amele ihtiyacına amade bulundurulmasının istikmalı.
- 9-Amelenin çıraklık müddetinin hitamından sonra ihtiyat sandığına iştirak ettirilmesinin temini.
- 10-Esasen ameleye aid olan iane ve ikraz sandığı nizamnamesinin hükümetçe tedkikiyle amele hukukunun sıyanetine matuf maddeler ilavesi.
- 11-Amele ile şirket arasında münakid itilafnamelerin şirketçe tatbik edilmeyen mevadının tatbikinin taht-ı temine alınması.
- 12-Vatman, makasçı, yol amelesi ve biletçiler ve manevracılara muhitlerinin muhafazasını temin edecek surette elbise ve ayakkabı verilmesi, atölyede çalışanlara iş elbisesi ve tahta kundura itası.
- 13-Atölye işçilerinin terfi ve taltiflerinde liyakatlarının diğer müessesatta olduğu gibi sahib-i ihtisas bir heyet-i mümeyyize tarafından tedkik edilmesinin esas ittihazı.
- 14-Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin adli ve idari kavanin ve nizamata münafi olarak ameleye yapılan muamelatın tedkik ve intacı.

Yegane Rehberimiz

Ayaksız kaldı. Onlar gittiği gibi sakat olanlar da kumpanyadan on para muavenet görmeden kapı dışarı edildiler. bu mesele cemiyetin teşekkülünden evvel olsa idi cüzi bir miktarda olsun kumpanya muavenet ederdi.

Bizzat kendiniz birlik yapıp hukukunuzun nasıl çalıştığını ve nasıl kurtulduğunu işçilerin ne yolda hareket etmesi lazım geldiğini öğretmek için Orak Çekiç gazetesine abone olmalarını tavsiye ederek ayrıldım. Gazetemize abone olan arkadaşlardan rica ederim gazeteyi okuduktan sonra okumayan arkadaşlara

okutsunlar ecnebiler de her sınıf kendi gazetesini okumadan başka gazete okumaz. Ba-husus amele için başka rehber göremiyorum.
Mehmet

Gelecek Nüşamızda

Reji amelelerini fevkalade alakadar edecek bir makale vardır. Bütün yoldaşların okumasını teveccüh ederiz.

“Orak Çekiç”

Aziz arkadaşın şayan-ı dikkat makalesinin büyük bir kısmı maalesef bu nüşamıza girmemiştir. Gelecek nüşamızda bu noksanı telafi edeceğiz.

Bütün Amele Arkadaşlarıma

Ey muhterem vicdanı temiz meslektaşlarım kumpanyalarda ağır yükler altında sermayedarlar uğruna canımızı gün-be-gün feda etmekteyiz. Hangi bir amele arkadaş vardır ki bir gününü çoluk çocuğuyla refah ve saadet içinde geçirmiş olsun. Zannıma göre böyle bir hayat amele arkadaşlarıma nasip olmamıştır. Bunun için o gafletli uykudan uyanalım. Gözümüzün yaşını silelim. El ele verip biz de patronlar gibi refah ve saadet içinde ömür sürelim. Bu ancak ittihad sayesinde olur.

Bana kalırsa kumpanyalarda dört beş sene hizmet edip de kumpanya tarafından bî-günah olarak işten el çektirilen bir arkadaşına kaffemiz yardım etmeliyiz. Zira o **mukadderdir**. Ona yardım etmez isek yarın veyahut öbür gün sıra ya sanadır veyahut banadır. Eğer bizler böyle bir şey yapmaz isek bizden sonra gelecek bizi katiyen düşünmez. Zira biz düşünmedik. Bunun için hepimiz maaşımızda ellişer guruş verir isek o mazur arkadaşına pek büyük iyilik etmiş oluruz. Ve hiç olmaz ise açlık ve sefaletten kurtulmuş olur. Bugün cümlemiz aile sahibiyiz.

Vücudumuza ileride bir hastalık **arız** olsa ne yaparız? Hiç değil mi hem kendimiz ve hem de çoluk çocuğumuz mahvolmuş olur. Mesela bir arkadaşın ailesi vefat etse zavallı arkadaş ailesinin vefatına mı yansın? Cenaze evde kalacağına mı yansın? Bunun için böyle bir hal bir arkadaşın başına gelirse onun matemine cümlemiz iştirak etmeliyiz. Bir polis memuru vefat etse arkadaşları umumiyetle birer mecidiye veriyorlar. Çünkü bunların nüfuzu ziyadedir. Bizim ise nüfuzumuz o kadar değildir. biz ise bin amele isek yarımşar lira da böyle feda etmeliyiz. Toplanacak beş yüz küsur lira zavallı amelenin geride bırakmış olduğu aile ve yavrularının idaresinin temin eder ve sönmüş olan bir aile ocağını – az ve çok – payidar etmiş oluruz. Ve ailesi tarafından hayır dualar ile yad ediliriz arkadaşlar.

Aksaray deposu vatmanlarından

Mehmet – 691

İlan

Altın Yıldız Terzihanesi

Veresiye taksitle elbise diker. Merkezi: Beyoğlu Cadde-i Kebir Posta sokağı köşesi numara 413 – telefon Beyoğlu 3687 şubesi: İstanbul Mahmut Paşa Handan Hanı numara 5.3-2-1 hazır elbise satış şubesi: Mahmut Paşa Havuzlu Han altında numara 4
Altın Yıldız Terzihanesi amelelere taksitle ve gayet ucuz elbise diker.

Pahalılığa Dair:

- Arkadaş, bizim hükümet, belediye, vilayet, hasılı bizi idare edenler pahalılığa bir tedbir bulabiliyorlar mı? Gazetelerde buna dair neler var?
- Neler var, bak ben sana birer birer sayayım: evvela ekmeğe iki guruş zam yapıldı, kilosu (20,5) guruşa çıktı. Fırıncılar da bununla da kanaat etmiyorlar, çok yerde, hususıyla fukara mahallelerinde çamur gibi ekmeğin çıkarıyorlar. Fakat şehir emniyetine bundan ne, ona göre hava hoş; o sıkıldığı gibi Fransa'da bile ekmeğin bizden pahalı deyiverir. Her gün takır takır beş on geliri olanlar için ekmeğin okkasına 2 guruş zam olmuş olmamış müsvi. Mebus beyler, paşalar da aynı vaziyettedir. O muhteremlerin çoğunun ayrıca bir bankaya, bir şirkete, bir ticarethaneye alakası vardır. Saniyen, onların, buğdayların, gümrüğünü indirecekler, deniliyordu. Bundan da bir şey çıkmadı; bu da bir yem borusu imiş.

[fotoğraf altı:] Edirne işçiler yurdu futbolcularından çelik gibi bir takım.

Salisen, avktrvanın kaldırılması, azaltılması konuşuluyordu, bundan da bir şey çıkmadı; çıkacağı da yok; çünkü mesele kendisini lerine kaptırdı.

-Bu ne demek?

-Bu şu demek ki meseleyi kağıda geçirdiler, kağıdı bir daireden bir daireye yolladılar; o daire de bir diğer daha yazacaklar. Orada da aynıyla eskilere bir kağıt daha katacaklar, başka bir daireye, başka bir kaleme gönderecekler. Bu ameliyat böyle ila-nihaye devam eder gider.

-Peki anlaşıldı. Sen devam et, bakalım. Pahalılığa başka ne çare düşünülüyor?

-Bunun en kısa cevabını bizzat, başvekil vermiş.

-O ne demiş?

-O demiş ki, bir çok hükümetler hayat pahalılığına bol bol vaatlerde bulundular, hiç birini tutamadılar, tutamazlar da. Bundan sonra bu gibi vaatlere asla inanmayınız.

-Niçin tutamıyorlarmış?

-Çünkü Fethi Bey'e göre hayat pahalılığının sebebi istihsalin azlığıdır. Yani mevcut ekmeğin azdır, herkese yetiştiriyor. Mevcud ekin de azdır, bağ da azdır, sebze de azdır; bunlar herkese yetiştiriyor. Bunun için bunları yalnız zenginler bol bol yiyebilir, ecrler, gündelikçiler, fakirler her gün biraz daha gıdasını azaltmaya mecburdur.

-Bunun sonu?

-Savurup solmak, hastalanmak, sefalet çekmek.

-Demek ki hükümetten hiçbir fayda yok. hele şu gazetelere iyice bir bak, ümit verici bir şey bulursunuz, belki?

-Sahi, ümit verecek bir şey var, bak anlatayım: vilayet men-i israfat kanununu tatbiki karar vermiş, loğusa şerbetleri, düğün ziyafetlerini men etmiş. Ama muhteremler buna karar verirken kendileri de gülmüşler.

Biraz da Politika:

Görülüyor ki, dahili meselelerimiz bu hafta fukaranın yüzünü güldürecek gibi değil. Bari harici işlerimiz nasıl?

-Paris – gayr-i Fransa reisi cumhuriyete itimadnamesini vermiş, nutuk söylemiş, Fransızlarla biz dört asırdan beri dostuz demiş.

-Ya öyle mi? Peki ama Fransızların Adana'mızı işgal ettiklerini hepimiz unutmadık, zannedirim. Yoksa oraya dostluk için mi gitmişlerdi?

-Orasını karıştırma.

-Peki ama küçük iken tarihlerde okumuştuk, Cezayir'i, Tunus'u gasb etmişlerdi, Lübnan'ı alt üst etmişlerdi.

-Canım bunlar eski şeyler.

-İyi ama, Fransızların işgal ettiği Suriye'ye ne diyeceksiniz?

-Bunlar hep Osmanlı İmparatorluğu'na ait eski hesaplar.

-Güzel, fakat sefir dört seneden beri dememiş, dört asırdan beri dostuz demiş?

-Buna artık **rufailer** karışır.

Elif

Aydınlık

31. sayısı fevkalade gençler nüshasıdır. Mutlaka okuyunuz!

TÜSTAV